

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

DIA MUNDIAL DE LA JUSTÍCIA SOCIAL

ÍNDEX

1. **Introducció**
2. **Educació infantil: «El mural de les oportunitats»**
3. **Primària i Secundària: «La motxilla del camí»**
4. **Fitxa de treball: «La motxilla del camí»**

UGT

Ensenyament
Serveis Públics

1. INTRODUCCIÓ

Des del Sector d'Ensenyament d'UGT-Serveis Públics, entenem que l'educació és molt més que la transmissió de coneixements acadèmics; és l'instrument més potent que té la nostra societat per corregir desigualtats i construir un futur basat en la dignitat i l'equitat. Per això, **amb motiu del Dia Mundial de la Justícia Social, presentam aquest pack de propostes didàctiques sota una premissa clara:** la justícia social no només es reivindica a les meses de negociació, també es practica a les aules.

Com a docents i professionals de l'educació, som testimonis diaris de les barreres invisibles que afronta l'alumnat. Sabem que el punt de partida no és el mateix per a tothom i que l'«esforç» només és una mesura justa quan el camí està lliure d'obstacles socioeconòmics.

Aquest material ha estat dissenyat per ajudar el professorat a visibilitzar aquestes realitats amb l'alumnat, fomentant el pensament crític des de les edats més primerenques.

A través de les **dinàmiques proposades** –adaptades des de l'etapa d'Infantil fins a Secundària– busquem passar **de la teoria a la vivència**. Volem que l'alumnat compregui que l'equitat consisteix a donar a cadascú el que necessita perquè tots tenguin les mateixes oportunitats d'èxit.

Aquest document és una invitació a reflexionar sobre el nostre sistema educatiu i a reafirmar el nostre compromís compartit. Perquè defensant l'educació i qui la sosté, construïm justícia social i igualtat.

2. EDUCACIÓ INFANTIL: «EL MURAL DE LES OPORTUNITATS»

Etapla: Educació Infantil (3-6 anys)

Temàtica: Equitat, Cooperació i Justícia social

2.1. Justificació pedagògica

A Infantil, els conceptes abstractes com «justícia» o «equitat» es comprenen millor a través de la vivència directa i el joc. Aquesta proposta busca que l'alumnat identifiqui que no tots necessitem el mateix per assolir una meta i que l'ajuda mútua és la base d'una societat justa.

2.2. Objectius didàctics

- Comprendre la diferència entre donar a tothom el mateix (igualtat) i donar a cadascú el que necessita (equitat).
- Fomentar l'empatia i la solidaritat davant de les dificultats dels altres.
- Desenvolupar habilitats de treball en equip per resoldre un problema comú.

UGT

Ensenyament
Serveis Públics

2.3. Desenvolupament de l'activitat: «El repte dels constructors»

Fase 1: El repartiment injust (La provocació)

Dividim la classe en tres grups per fer un mural o una construcció amb blocs. Sense donar explicacions, repartim el material de manera molt desigual:

- **Grup A:** una caixa enorme amb pintures, adhesius i blocs brillants.
- **Grup B:** només un parell de ceres gastades i pocs blocs.
- **Grup C:** materials que «no funcionen» (retoladors secs o blocs trencats).

Consigna: «Tots heu de construir una torre molt alta i decorar un dibuix d'un sol.»

Fase 2: La reflexió guiada (Assemblea)

Després d'uns minuts, l'alumnat notarà la frustració. Aturam l'activitat i demanam:

- Com vos sentiu amb el vostre material?
- És fàcil per a tothom fer la torre igual d'alta?
- És just que uns tinguin tant i altres res, si l'encàrrec és el mateix?

Fase 3: La caixa de la Justícia Social (La solució)

Presentam una caixa especial anomenada «El Banc d'Oportunitats». Explicam que, en una societat justa, els qui tenen més comparteixen i els que tenen dificultats reben ajuda extra.

- Convidam el Grup A a posar material sobrant a la caixa.
- El docent afegeix material nou per als grups B i C.

Acció: Ara, cada grup agafa de la caixa exactament el que necessita per acabar la seva tasca.

2.4. Producte final: «El nostre mural d'equitat»

Amb el material redistribuït, tota la classe col·labora en un únic mural gegant. Al centre, enganxam una imatge d'una mà ajudant una altra.

Missatge: «A la nostra classe, ningú es queda enrere.»

2.5. Avaluació (Observació directa)

El docent observarà:

- Han estat capaços d'identificar la desigualtat inicial?
- Ha sorgit la iniciativa de compartir de manera espontània?
- Entenen que donar «ajuda extra» a qui té material romput és el correcte perquè tots puguin jugar?

Nota per al docent: Aquesta activitat connecta directament amb el Decàleg de Justícia Social d'UGT, especialment amb la idea que l'administració ha de donar més recursos a qui parteix d'una situació de major vulnerabilitat perquè l'èxit sigui possible per a tothom.

UGT

Ensenyament
Serveis Públics

3. PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA: «LA MOTXILLA DEL CAMÍ»

Etapla: Primària i Secundària

Temàtica: Meritocràcia vs. Equitat, Barreres socioeconòmiques i Justícia social

3.1. Introducció

L'activitat «La motxilla del camí» és una eina versàtil dissenyada per visibilitzar les barreres invisibles que condicionen l'èxit escolar. Tot i que l'estructura de la dinàmica és la mateixa per a totes les edats, la seva força resideix en l'adaptació de l'anàlisi posterior, permetent treballar des de l'empatia emocional en els més petits fins al pensament crític sociopolític en els grans.

Per a Primària (Enfocament en la solidaritat):

L'objectiu és que l'alumnat identifiqui visualment la desigualtat. A través de la carrera, els infants comprenen que «no és just» que uns comencin amb avantatge. L'activitat serveix per normalitzar les ajudes, beques i reforços com a eines necessàries perquè tots puguin jugar i aprendre en igualtat de condicions.

UGT

Ensenyament
Serveis Públics

Per a Secundària (Enfocament en la Justícia Social):

En aquesta etapa, la dinàmica serveix per deconstruir el mite de la falsa meritocràcia. Es convida l'alumnat a analitzar com factors externs (bretxa digital, nivell de renda, entorn familiar) influeixen en la trajectòria acadèmica. El debat s'eleva cap a la responsabilitat de l'administració i el paper de les polítiques públiques per garantir que l'esforç personal sigui, finalment, l'únic factor que determini el destí de cada estudiant.

Objectiu final: que l'alumnat compregui que equitat no és donar a tots el mateix, sinó donar a cadascú el que necessita.

3.2. Justificació pedagògica

A diferència d'Infantil, on es treballa l'empatia immediata, en aquestes etapes busquem que l'alumnat analitzi les barreres estructurals. L'objectiu és qüestionar la idea de «qui vol, pot», demostrant que el punt de partida i els obstacles del camí no són iguals per a tothom.

3.3. Desenvolupament de la dinàmica: La carrera d'obstacles

Fase 1: El punt de partida

Es demana a tot l'alumnat que es col·loqui en una línia de sortida imaginària al fons de la classe (o al pati). L'objectiu és arribar a una meta que representa «L'èxit» (un bon treball, estudis superiors, etc.).

Ensenyament
Serveis Públics

El docent llegeix frases; si la frase es compleix, l'alumne/a fa un pas endavant; si no, es queda on és:

- «Els meus pares tenen estudis universitaris i m'ajuden amb els deures.»
- «A casa tinc una habitació pròpia i tranquil·la per estudiar.»
- «Tenc internet d'alta velocitat i ordinador propi (no compartit).»
- «Puc anar a classes particulars o activitats extraescolars si les necessit.»
- «Mai no m'he hagut de preocupar si els meus pares podien pagar el menjador o els llibres.»

Fase 2: Les pedres a la motxilla

El docent reparteix obstacles (targetes o motxilles amb pes real):

- **Obstacle Bretxa Digital:** «El teu internet falla i no pots entregar la tasca en línia.» (dos passos enrere)
- **Obstacle Conciliació:** «Has de cuidar germans petits i no tens temps d'estudiar.» (dos passos enrere)
- **Obstacle Idioma:** «A casa no es parla l'idioma de l'escola i et costa entendre els textos.» (dos passos enrere)

3.4. Adaptació per etapes

Primària (Enfocament en l'empatia):

- Dinàmica visual: veure els companys lluny o a prop ajuda a entendre la desigualtat.

- Debat: «És una carrera justa si uns comencen 10 passos més endavant? És culpa de qui està darrere no haver arribat encara a la meta?»

Conclusió: la importància de les beques i ajudes com a «ponts» per superar obstacles.

Secundària (Enfocament en el pensament crític):

- Anàlisi de la Meritocràcia: debat sobre la falsa meritocràcia. Debatem sobre la frase: "Qui s'esforça sempre arriba". Què passa quan l'esforç de qui està darrere ha de ser el triple que el de qui està davant?
- Anàlisi sistèmica: en lloc de parlar de "sort, parlem de Justícia Social. Relacionam la dinàmica amb dades reals: taxa d'abandonament escolar segons renda familiar o l'accés a la universitat.
- Proposta de solucions: se'ls demana que, per grups, redactin una «Llei d'Educació Justa» per eliminar obstacles que han vist en la dinàmica (ex.: wifi universal gratuïta, més beques de menjador, més professors de reforç).

Tancament per al docent: *Aquesta activitat ajuda a comprendre per què UGT exigeix una inversió del 7% del PIB i un reforç de les plantilles d'Orientació i Suport (PT/AL). Només amb un sistema educatiu fort podem «netejar el camí» de pedres perquè la carrera sigui una competició en igualtat de condicions.*

UGT

Ensenyament
Serveis Públics

4. FITXA DE TREBALL: «LA MOTXILLA DEL CAMÍ»

Nom:_____

Curs:_____ Data:_____

Núm. 1 – Reflexió sobre la carrera

- Al començament, després de les preguntes sobre la situació a casa, on et vas situar respecte a la meta? (A prop, al mig o lluny)
- Com et vas sentir veient que alguns companys avançaven o reculaven per situacions que no havien triat (com tenir internet o haver de cuidar de germans?)

Núm. 2 – Anàlisi dels obstacles

- De totes les pedres, quina creus que dificulta més l'estudi a la vida real?

Debat: Creus que l'esforç personal és suficient per a guanyar la carrera si la teva motxilla pesa més que la dels altres? Per què?

Núm. 3 – Construint Justícia Social

Imagina que ets responsable d'Educació i tens pressupost per ajudar. Escribe dues mesures que prendries per «buidar les motxilles» i fer que la carrera sigui justa.

Núm. 4 – Conclusió final

Després del que has après avui, explica amb les teves paraules què significa aquesta frase:

"L'educació ha de ser el gran igualador, perquè el codi postal on neixis no decideixi qui seràs de gran."

Suggerència d'ús per al docent:

- **A primària:** es pot realitzar de manera oral o mitjançant dibuixos als apartats 1 i 3.
- **A secundària:** es pot demanar relacionin les mesures de l'apartat 3 amb els punts del Decàleg d'UGT (ex.: «Reducir les ràtios perquè el professor m'ajudi més amb les meves pedres»).

Docents, des del Sector d'Ensenyament d'UGT-Serveis Públics, us agraïm el vostre compromís portant aquests debats a les aules.

Estam convençuts que la veritable justícia social es construeix dia a dia, pupitre a pupitre, assegurant que cada alumne i alumna rebi el suport necessari perquè el seu origen mai no determini el seu destí.

Gràcies per la vostra tasca pedagògica i per creure que una educació més justa és el motor imprescindible per a un futur d'igualtat.

«Defensant l'educació i qui la sosté, construïm justícia social i igualtat».

UGT

Ensenyament
Serveis Públics